

GIỌNG ĐIỀU TRONG TẢN VĂN TRANG HẠ

Lê Thị Hiền

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Trang Hạ là một trong số các nhà văn nữ đương đại có mối quan tâm khá đặc biệt về giới. Tản văn của Trang Hạ thể hiện trực tiếp sự quan tâm này. Trong tản văn Trang Hạ, vai trò của người nam và người nữ, đàn ông và đàn bà khá bình đẳng. Nhà văn đã khéo léo sử dụng lối viết đa giọng điệu, từ nhiều điểm nhìn, đưa ra nhiều đối sánh để vừa khẳng định vị thế riêng biệt của họ; vừa để họ đối thoại thẳng thắn với nhau, qua đó, vấn đề giới, giá trị của giới nữ được ghi nhận, đánh giá một cách công bằng.

Từ khóa: Nhà văn Trang Hạ, giọng điệu, tản văn.

Nhận bài ngày 17.1.2021; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 22.2.2021

Liên hệ tác giả: Lê Thị Hiền; Email: lthien@hnmu.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Trang Hạ là một nhà văn của phụ nữ bởi vô hình chung mọi bút lực của chị đều tập trung thể hiện các sắc thái đa màu trong đời sống tâm hồn của người phụ nữ. Ý thức của người cầm bút về phái của mình rất rõ ràng, có tôn chỉ và quan điểm rất riêng. Tản văn của chị là một thể giới đàn bà rất thật, rất tự nhiên, bởi chị lựa chọn điểm nhìn là viết về đàn bà ở chính lứa tuổi của mình. Trang Hạ chọn đối tượng viết không phải là cô gái tuổi mười tám đôi mươi mà là đàn bà đang bước tới ngưỡng cửa ba mươi của cuộc đời, không phải là người đàn bà ở miền quê hẻo lánh mà là đàn bà thành thị, có học thức, có tầm nhìn. Trang Hạ viết như một sự trải lòng, cách nhìn của chị đôi khi không được đón nhận và hoan nghênh thậm chí còn bị phản đối kịch liệt. Xét cho cùng, tản văn là một thể loại mà cá nhân có thể tự do bộc lộ quan điểm, suy nghĩ của cá nhân và Trang Hạ viết về vấn đề nào cũng muốn đẩy nó lên đến đỉnh điểm, có khi muốn cực đoan hóa quan điểm của mình, nói như người đọc là “hot” nên mới dễ bị đả kích, bị phản đối. Trong khung tri thức thời đại, cái mới ra đời khi mà cái cũ vẫn tồn tại thì tất yếu nảy sinh mâu thuẫn, Trang Hạ là một trong những hiện tượng như thế. Đi vào tản văn, giọng điệu Trang Hạ bộc lộ ý thức về phái tính rõ nét. Tìm hiểu tản văn Trang Hạ, người viết tập trung vào ba ấn phẩm được phát hành: *Đàn bà ba mươi*, *Đàn ông không đọc Trang Hạ*, *Rãnh ngực tiệc đêm*,... và một số bài viết được đăng tải trên Blog của chị để thấy sự đa dạng trong giọng điệu, sự biến hóa trong những thể nghiệm của bản thân tác giả về vấn đề về giới, về người phụ nữ hiện đại.

2. NỘI DUNG

Một trong những nhân tố góp phần quan trọng tạo nên phong cách nghệ sĩ là giọng điệu.

Giọng điệu được hiểu là “*một phạm trù thẩm mỹ của tác phẩm văn học. Nó là thái độ tình cảm, lập trường tư tưởng, đạo đức nhà văn với hiện tượng miêu tả thể hiện trong lời văn quy định cách xưng hô, gọi tên, dùng từ, sắc điệu tình cảm, cảm thụ gần xa*” [1, tr.134]. Nếu như trong đời sống, ta thường chỉ nghe giọng nói nhận ra con người thì trong văn học, giọng điệu giúp chúng ta nhận ra tác giả. Người đọc có thể nhận thấy tất cả chiều sâu tư tưởng thái độ, vị thế, phong cách, tài năng cũng như sở trường ngôn ngữ, cảm hứng sáng tạo của người nghệ sĩ thông qua giọng điệu. Đến với sáng tác của Trang Hạ, người đọc thấy được sự đa dạng của nhiều giọng điệu: có giọng điệu vừa khiêu khích vừa giễu nhại, có giọng điệu đầy triết lý suy tư và có cả giọng điệu tâm tình, sẻ chia. Theo Từ điển thuật ngữ văn học: “*Tản văn là loại văn xuôi ngắn gọn, hàm súc, có thể trữ tình, tự sự, nghị luận, miêu tả phong cảnh, khắc họa nhân vật. Lối thể hiện đời sống của tản văn mang tính chất châm phá, không nhất thiết đòi hỏi có cốt truyện phức tạp, nhân vật hoàn chỉnh nhưng có cấu tứ độc đáo, có giọng điệu, cốt cách cá nhân. Điều cốt yếu là tản văn tái hiện được các nét chính của các hiện tượng giàu ý nghĩa xã hội, bộc lộ trực tiếp tình cảm, ý nghĩa mang đậm bản sắc cá tính của tác giả*” [6, tr.293]. Theo Đỗ Bích Thúy: Tản văn “là một cách viết thay cho nhật kí”. Giữa tản văn và nhật kí có một mối giao thoa ngầm. Nhật kí là những ghi chép hàng ngày của một cá nhân về những vấn đề xảy ra xung quanh họ, không câu nệ câu chữ, phong cách. Tản văn biên độ đề tài rộng lớn và chú trọng đến tính chất văn học hơn. Đây là thể loại phù hợp với phụ nữ cầm bút. Phụ nữ hiện đại là thế hệ không chịu sự thúc ép, ràng buộc của các quan niệm, định kiến. Họ muốn khẳng định cái tôi cá nhân đầy bản lĩnh, muốn chứng tỏ sự mạnh mẽ của bản thân. Vì vậy, nhà văn nữ sẵn sàng viết về chính mình, về giới mình với tâm thế đối thoại, phản biện, với từng quan niệm có lúc chủ quan trên tinh thần ý thức nữ. Đặc biệt, qua góc nhìn của phụ nữ hiện đại, các cây bút nữ thẳng thắn bàn về những vấn đề tình yêu, hôn nhân, tình dục, mạnh mẽ đưa ra những chứng kiến trong mối quan hệ giữa đàn ông và đàn bà,...

2.1. Giọng điệu khiêu khích giễu nhại

Giễu nhại là giọng điệu của nhiều cây viết nữ nhưng mỗi người mang một sắc thái riêng, tập trung thể hiện ý thức phá tính của nhà văn. Với Trang Hạ, màu sắc giễu nhại khiêu khích được xem là chủ đạo trong giọng văn của chị. Không ồn ào, chao chát như Đỗ Hoàng Diệu, không lạnh lùng, sâu cay như Phan Thị Vàng Anh, Trang Hạ tự tạo cho mình lối viết riêng gây hấn với độc giả. Khiêu khích giễu nhại thể hiện ngay ở việc đặt nhan đề cho tác phẩm. Cuốn tản văn *Đàn ông không đọc Trang Hạ* là một sự khiêu khích có chủ đích. Một quyển sách viết về đàn ông với đủ dạng hình thù thể hiện sự hiểu đàn ông một cách sâu sắc. Thế nhưng, tác giả của nó lại đặt tiêu đề cho cuốn sách là *Đàn ông không đọc Trang Hạ* như là một sự khiêu khích trí tò mò của đàn ông, phải đọc để xem Trang Hạ nói gì. Trao đổi với Trang Hạ trong nhiều bài phỏng vấn chị cũng khẳng định, mặc dù chị nói là đàn ông không đọc nhưng thực chất đây là cuốn sách viết cho đàn ông, đàn ông nên đọc để hiểu thêm về chính mình, hiểu thêm về phụ nữ để có những ứng xử văn minh trong cuộc sống. Cách thách thức đàn ông của Trang Hạ đã tạo ra những hiệu ứng rõ rệt, có người đồng tình có người phản đối nhưng trong số đó không phải chỉ có mỗi phụ nữ mà ngay cả nam giới cũng tham

gia vào những cuộc bình luận. Trong một loạt các bài viết, người đọc nhìn tiêu đề tác phẩm, chưa hề tham gia vào quá trình đọc nhưng phần nào đã hiểu được dụng ý mỉa mai tinh tế của tác giả như: *Bao giờ bạn trở thành đàn ông, Khi nào chàng trai bốc đồng trở thành người đàn ông bản lĩnh, Đường cong của bia, Quảng cáo thành công xã hội thất bại, Những câu chuyện cổ tích đã làm tổn thương tôi sâu sắc, Sau chiếc khẩu trang là nàng công chúa,...*

Trang Hạ dùng giọng điệu giễu nhại khi nói về những thói thường của đàn ông. Trong *Bao giờ bạn trở thành ông*, tác giả viết về một người đàn ông không chịu lớn: “*Chậm mời bạn vào ăn cơm, bạn sẽ đổi, bạn nằm lăn ra cái vồng mắc ngoài hiên, giả vờ ngủ, cố tình cho bạn bè biết là bạn đang đổi*” [2, tr.6]. Trang Hạ cười khi thấy anh bạn nằm co quắp trên vồng hết như một thằng nhóc năm tuổi, cố tình quậy phá, cố tình ăn vạ để được người ta chú ý. Rồi chị phải bật thốt lên: “*Đến bao giờ bạn mới trở thành đàn ông, hử cậu bé bốn mươi?*” [2, tr.9]. Một câu hỏi nhưng đúng ra nó là một lời giễu nhại vào ý thức trưởng thành của người đàn ông trẻ con, bốn mươi rồi mà cứ ngỡ như mới lên năm. Ước mơ của người đàn ông trong *Khi nào chàng trai bốc đồng trở thành người đàn ông bản lĩnh* bị Trang Hạ cười khẩy: “*Làm ơn hãy nhìn lại mình! Tốt nhất đàn ông đừng nên mơ mình thành hoàng tử. Nếu mơ hãy nghĩ mình là một kị sĩ hoặc tướng quân. Bởi chỗ của đàn ông là ở trong những cuộc quyết đấu, sống trên chiến trường, chứ không phải ở trong chuyện cổ tích!*” [2, tr.10]. Như vậy, hấp dẫn phụ nữ không phải là một chàng trai hào hoa như bạch mã hoàng tử, Trang Hạ dẫn dụ đàn ông đến đích làm làm một người đàn ông đích thực: chừng chạc và bản lĩnh. *Đàn ông ví mỏng* lại cuốn hút người đọc bằng cái giọng nửa đùa nửa thật đầy bốn cột: “*Cái ví da đắt tiền của anh ấy không nhét nổi nhiều tờ tiền cho lắm. Đi ăn cả đám nếu có chi trả cũng rất rón rén. Còn anh nào không dùng ví da lại là anh chàng hào phóng nhất, luôn móc tiền ra trả cho cả đám bạn một cách rất hồn nhiên*”. Hóa ra, ví tiền đẹp cũng chỉ là vật trang trí cho vẻ ngoài của người đàn ông, nó không minh chứng được giá trị bên trong của họ. Cái mà được phô diễn ra bên ngoài thực chất chỉ là sự hào nhoáng giả tạo, anh chàng có chiếc ví da đắt tiền kia đâu còn là niềm mơ ước của phụ nữ khi bản chất anh ta là kẻ keo kiệt, bủn xỉn. Giọng điệu giễu nhại đàn ông được chị sử dụng trong khá nhiều bài viết khác như *Khám bệnh trai thành phố, Đàn ông cung gì hơn cung vợ?, Nhắc sĩ,...* Chúng ta hiểu đó là một sự thách thức vào những thói xấu của đàn ông nhưng cao hơn, mục đích mà Trang Hạ hướng tới là tiếng nói cảnh tỉnh, là lời báo hiệu của một người đàn bà nhận diện được những khuôn hình xấu xí của đàn ông.

Khai thác chủ đề tình yêu và hôn nhân, Trang Hạ giễu cái cách mà đàn ông suy nghĩ và hành động. Chuyện đàn ông ngoại tình không phải là vấn đề mới trong xã hội hiện đại nhưng phô bày bản chất thật của đàn ông và chỉ thẳng vào những lời lẽ ngụy biện của họ chỉ có ở Trang Hạ. Chị phủ nhận giá trị của đàn ông một cách phũ phàng: “*Đàn ông giống như ngôi nhà, cả đời chỉ có coi nói, không xây mới*” [3]. Chị giễu nhại vào lối suy nghĩ ngây thơ: “*Vợ đẹp, con ngoan, gia đình hạnh phúc, yêu vợ điên cuồng và dùng những cái đó làm mỗi câu gái, những cô gái ngây thơ nghĩ, anh ấy tốt với vợ con đến thế, thì anh ấy đối với mình cũng rất thấm thiết thật lòng*”. Trang Hạ bóc mẽ bản chất thật của những anh chàng Sở Khanh nhưng luôn vỗ ngực cho rằng mình rất tử tế và tốt đẹp. Chị thích gây hấn với đàn ông vì

muốn đàn ông phải xem lại chính bản thân mình. Đàn ông là đại diện quyền lực của xã hội, gây hấn với đàn ông cũng là cách mà chị muốn phá bỏ những quan niệm và định kiến mà xã hội áp chế lên người phụ nữ. Một câu hỏi đặt ra: *“Chỉ Công của phụ nữ Việt Nam cũng được đàn ông nước ngoài đánh giá rất cao, không biết đây là một điều đáng vui mừng hay một nỗi đau của của phụ nữ Việt Nam”* [4, tr.136]. Khiêu khích giễu nhại vào những giấc mơ hão huyền của người phụ nữ. Đó là cách mà Trang Hạ khích người phụ nữ hiện đại nên sống mạnh mẽ và bản lĩnh hơn. *Những điều gái hư dạy bạn* đã nói gì? Cuộc sống đời thực không phải là giấc mơ cổ tích, phụ nữ muốn làm nàng công chúa chờ hoàng tử đến đón thật là viễn vông. Họ mơ làm công chúa giữa cuộc sống thực tại nhưng họ không thể biến thực tại giống hệt được như trong cổ tích. Trang Hạ không cố ý dập tắt ước mơ đẹp đẽ của người phụ nữ mà muốn cảnh tỉnh và đánh thức họ không chìm sâu trong cơn mơ ảo mộng. Giọng điệu của chị có chút hài hước bông đùa khiến người đọc phải bật cười: *“Nàng Lọ Lem rất cục ể chồng. Bạch Tuyết cũng chẳng khá khẩm gì hơn, hoàng tử đã cấm sở đồ đi đánh bạc và thường về khuya mang theo mùi nước hoa nồng nặc của gái lạ”* [3]. Trang Hạ gay gắt nhưng cũng tâm tình thủ thi khuyên nhủ cô gái trong *Nếu bạn muốn có người yêu ngay lập tức*: *“Thậm chí hoàng tử có đến thật, bạn sẽ còn tiếp tục to mắt ra sẫm soi xem mặt chàng có mọc mụn không. Bạn không thể yêu chàng hoàng tử mặt đầy mụn”*. Như vậy, với chất giọng mỉa mai, Trang Hạ đã đánh trúng vào tâm lý không chỉ của đàn ông mà của cả phụ nữ. Đó là một lối viết gai góc không chỉ phô bày bản chất thật của cuộc sống mà muốn thay đổi hiện trạng đó, mong muốn một cuộc sống tốt đẹp hơn với những hình hài con người hoàn mỹ hơn.

2.2. Giọng điệu triết luận

Trang Hạ là một nhà văn gai góc, rất am hiểu đàn bà và nhìn nhận được bản chất đàn ông. Sự từng trải trong chị khiến cho mỗi bài viết trở nên sắc sảo, thể hiện những chiêm nghiệm của mình về cuộc đời, tình yêu và hôn nhân. Bao giờ cũng thế, người đọc sau mỗi tản văn đều thấy được góc nhìn của chị về những vấn đề mà chị đưa ra. Chị viết, xong luôn xen kẽ trong đó là quan điểm cá nhân, là cách chị nhìn nhận thẳng vào vấn đề để đưa ra những giải pháp. Trang Hạ viết về đàn ông, đàn bà trong sự từng trải của bản thân. Bằng giọng điệu triết lý, chị thẳng thắn trong từng quan điểm. Viết về phụ nữ ba mươi, lứa tuổi của mình như một sự thể nghiệm bản thân. Không phải ngẫu nhiên chị chọn tiêu đề cho cuốn tản văn của mình là *Đàn bà ba mươi* bởi mọi kinh nghiệm, mọi đúc rút đều đi từ đó mà ra. Cái triết lý: *“Những người đàn bà đang đi tới tuổi ba mươi thường hoảng hốt, những đàn bà vượt qua tuổi ba mươi thường bình yên,... vì có năm tháng đã trôi qua lặng yên, có thứ đã đến, như thành đạt, như từng trải, như tiền. Nhưng có những thứ không níu nổi, như tuổi trẻ, đàn bà ba mươi tới kỳ ngời một mình, làm một mình và sống quạnh hiu”* [4, tr.25]. Không hiểu đàn bà tất yếu sẽ không hiểu được tâm tình mà họ trải lòng. Bằng thực tế, cuộc sống trên bàn nhậu của đàn ông đi vào tản văn Trang Hạ: *“Đàn bà cần học làm đẹp. Riêng đàn ông, lại cần học lời nói giữa bàn nhậu. Thật đấy. Sự nghiệp thuận lợi và bạn bè trung thành của người đàn ông đôi khi không phải có được vào những lúc đàn ông mũ áo trịnh trọng, cà vạt, veston, giấy da bong loáng, mà có khi lại được xây dựng từ sự khoáng đạt, hào phóng và khéo léo khi... nhậu!”* [2, tr.13].

Triết lí về cái đẹp, triết lí về tình yêu, triết lí về “gái ngoan gái hư”,... Trang Hạ đã đưa ra nhiều quan điểm mới mẻ. Tất cả đều phản ánh một lối tư duy sắc sảo trong cách nhìn nhận vấn đề. Nhan sắc không đồng nghĩa với “cái đẹp”: *“Thần thái của một phụ nữ quan trọng hơn đường nét gương mặt họ, bởi nó là phản chiếu của tâm hồn, không bị thời gian bào mòn, nhất là khi sống bên nhau mười năm, hai mươi năm, nhiều năm nữa, thần thái khí chất của một người phụ nữ mới là sợi dây bền hơn gắn người đàn ông ở lại với tình yêu. Chứ không phải là nhan sắc, chứ không phải là tình dục”* [5, tr.104]. Giọng điệu của nhà văn nhấn vào hai chữ “thần thái”, đó mới chính là cơ sở để phụ nữ tỏa sáng chứ không thứ nhan sắc bị phai tàn theo thời gian mà phụ nữ vẫn cố đeo bám. Vẫn là giọng điệu đậm chất suy tư ấy, nhà văn xoáy vào quan điểm gái ngoan, gái hư, đưa ra nhận định của bản thân: *“Gái ngoan giống như bánh kem, ngon lắm, đẹp lắm, nhưng để ăn được nó cũng phải có thủ tục nâng niu nhẹ tay. Gái hư như cà phê, đắng lắm nhưng không bỏ bạn, không làm bạn thất vọng...”* [2, tr.93]. Người đọc thích thú với giọng triết luận pha chút lạnh lùng trong bài viết “Một nửa tình yêu là tình dục” khi Trang Hạ so sánh phụ nữ với những củ hành tây, từ câu chuyện từ một người bạn ảo. Vậy đàn bà cần tình yêu hay tình dục? Cốt lõi của một mối quan hệ đàn ông với đàn bà là tình dục, hay là sự sẻ chia, là thứ tình yêu linh thánh, mà trong đó, tình dục chỉ làm nó thăng hoa? Có hàng chục câu hỏi, hàng trăm cách suy tư, hàng nghìn vấn đề người ta có thể luận ra khi đọc ghi chép này của Trang Hạ. Giọng điệu đầy trăn trở của Trang Hạ về người phụ nữ khiến người đọc suy ngẫm và nhức nhối. Những trăn trở của chị có lúc thật lạnh lùng, nói thẳng cho phụ nữ thấy sai lầm của bản thân: *“Một, đàn ông thích phụ nữ tươi cười và sexy... Hai, đàn bà sinh ra không ai yếu đuối, nhược tiểu cả. Chỉ trong quá trình sống chúng ta trở nên hèn kém và thua thiệt mà thôi! Luôn nghĩ mình là kẻ bị hại, bạn sẽ chẳng bao giờ tìm ra bài học trong cuộc sống”* [3, Bạn là nạn nhân của những ai]. Là người phụ nữ cầm bút, viết về chính giới của của mình nên người đọc thấp thoáng thấy trong những câu văn của Trang Hạ nặng chất ưu tư, thương xót cho những người phụ nữ đầu tắt mặt tối vì gia đình: *“Không biết yêu thương đã bay đi đâu mất, theo suốt những năm dài, khi phụ nữ chúng ta cắm mặt vào bếp núc, gia đình, con cái và quên không đôi lần mở lại album ảnh cũ, ngắm những bức ảnh thời mới cưới... Từ khi nào, chúng ta tự cho phép chúng ta xuề xòa, luộm thuộm trước mặt nhau...”* [3, Mình ơi]. Cuộc sống hôn nhân buộc người phụ nữ phải đánh đổi và mất mát khá nhiều, họ muốn gia đình hạnh phúc bản thân họ phải hi sinh. Triết lí đó khiến người đọc hoang mang nhận ra, hóa ra người phụ nữ thật thiệt thòi, nên hay chẳng cứ đánh mất bản thân mình để làm một người vợ người mẹ như xã hội mong muốn? Tuy đây không phải là giọng điệu chủ đạo trong mỗi trang văn của Trang Hạ nhưng những thể nghiệm này góp phần làm những ý kiến và suy luận của chị có chiều sâu hơn. Tất cả phản ánh một lối tư duy sắc sảo và nhạy bén của một người phụ nữ ý thức được những giá trị của cuộc đời.

2.3. Giọng điệu tâm tình

Cảm hứng chủ đạo tạo nên giọng tâm tình trong tản văn của Trang Hạ là cảm hứng thương cảm về người phụ nữ. Đó là nguồn cảm hứng chủ đạo trong các tác phẩm *Vì sao mình không ngoại tình*, *Những chiếc vỏ chai trong căn phòng người đàn bà*, *Bỏ chồng đừng*

bỏ mình, Đàn ông nếu ly hôn sẽ..., Trưởng thành không đau đớn, Yêu thương không mù quáng, Cha mẹ tôi, Anh lái xe ôm đất Sài Gòn, Nán lại sau xe rác, 2008 và ba người đàn bà, Hạnh phúc không cần đám đông, Yêu trong cô quạnh,... Trong tản văn của Trang Hạ, chất đời thường làm nên tính chân thực và sống động của những câu chuyện, những sự việc, những nhận xét và những cảm xúc của nhà văn. Về cách thức trần thuật, ở điểm nhìn từ bên trong, Trang Hạ kể chuyện như giải bày, tâm tình tâm trạng, cảm xúc của mình với người bên cạnh. Nhân vật chính trong câu chuyện vì vậy không còn là nhân vật tự sự mà là nhân vật trữ tình với đời sống nội tâm được trình bày một cách tự nhiên. Người ta vẫn thấy một Trang Hạ cá tính, giọng văn đầy giễu nhại khiêu khích nhưng không phải vì thế mà chất tâm tình thủ thỉ trong chị không có. Nhà văn thương cho những người phụ nữ hiện đại tất bật vừa lo hoàn thành bốn phận với gia đình vừa gánh trách nhiệm với xã hội. Trong *Quảng cáo thành công xã hội thất bại* là hình ảnh phụ nữ mà xã hội mong muốn: “*Mẹ tức là phải bận rộn và vất vả suốt ngày, không được phép nghỉ ngơi*” [4, tr.125]. Và Trang Hạ thẳng thắn nêu quan điểm của mình rằng: “*Hình ảnh hoàn hảo ấy có tốt cho phụ nữ không, tôi nghĩ là không*”. Giọng điệu quả quyết như chắn chắn phủ nhận những hình mẫu mà xã hội đang khoác lên vai người phụ nữ. Cách tác giả hỏi một cách tự vấn: “*Liệu phụ nữ vừa thành đạt vừa giỏi giang, đảm đang, vừa tể nhị chu toàn, vừa khôn khéo để dành thời gian để chăm sóc chính bản thân mình nữa, có thật không, cho dù phụ nữ ấy sử dụng tất cả mọi sản phẩm được quảng cáo trên ti vi*” [4, tr.126]. Trang Hạ lắng nghe tất cả tâm tư của phụ nữ, tiếp cận phụ nữ ở góc độ đời thường với những câu chuyện bé nhỏ, riêng tư, những uẩn ức khó nói, dai dẳng. Từ đó, cũng đề ra những cách giải quyết thực tế, có khi là rất hữu ích và cần thiết. Sự trải lòng của họ được chị tái hiện lại bằng giọng điệu tâm tình, nghe như đó chính là câu chuyện của chị, chuyện của những độc giả đọc chị. Đó có thể là tâm trạng của cô gái muốn có người yêu, chờ đợi hạnh phúc nhưng quá đặt nặng những điều kiện tình yêu khiến người mang nó cũng bị điều kiện hóa: “*Mọi người đều tin rằng, tình yêu là cái duyên, mà phải có duyên mới nên đôi lứa. Duyên là do trời định. Tôi lại nghĩ chính bạn tạo ra cái duyên ấy. Bởi tâm thế cao ngạo mà bố mẹ và bạn tự trang bị, cộng với thực tiễn màu xám của bạn (trong mắt người khác) đã hình thành một bộ lọc rất khắc nghiệt, lọc hết những kẻ lai vãng không môn đăng hộ đối ra khỏi tầm quan sát của bạn từ cái nhìn đầu tiên*” [3]. Trang Hạ khuyên các cô gái phải hành động khi có sàm sỡ, “làm ơn” hãy văng tục vào lúc đó: “*Với những người tri thức, ta cư xử tri thức. Nhưng với những kẻ lưu manh, ta vẫn cư xử tri thức, thì đó mới đúng là bi kịch*”. Giọng điệu có pha chút hài hước khiến cho tâm sự của chị trở nên cởi mở và tự nhiên hơn trong tình huống thực bi hài đó. Phụ nữ không bao giờ thấy cuộc sống của mình là hoàn hảo, lúc nào cũng đặt mình ở thế là nạn nhân. Không hẳn là do họ bị phụ thuộc vào những định kiến xã hội, vào những diễn ngôn cuộc sống phán quyết cho họ mà đúng ra họ là nạn nhân của chính mình. Trang Hạ chỉ ra cho phụ nữ thấy phụ nữ sai lầm mặc nhiên thừa nhận quan điểm của xã hội: “*Chúng ta vẫn luôn nhìn một con người theo cách họ là sản phẩm của... người khác... họ thành công là nhờ vào quá khứ và xuất thân của họ, chứ không phải nhờ vào giá trị họ tích lũy cho bản thân mình trong quá trình họ trưởng thành... con người là sản phẩm của chính con người ấy, bằng những lựa chọn của chính họ vào thời điểm quyết định*” [3]. Đi từ chất liệu tản văn “như nhật ký” nên

cảm xúc chia sẻ giải bày là không thể thiếu. Khác ở Trang Hạ là không thiên về giải bày, không thiên về sự thấu hiểu mà là sự mạnh mẽ trong giọng điệu tâm tình, tìm đến phương hướng giải quyết sau mỗi tâm sự, vực người phụ nữ đứng lên sau phút giây yếu lòng. Cá nhân người viết nhận ra chất tâm tình này trong giọng văn Trang Hạ để thấy ở chị không hẳn là sự rắn cứng mà còn là sự mềm mại tinh tế đậm chất phụ nữ. Từ giọng điệu khiêu khích giễu nhại là giọng điệu chính đến giọng triết lý đầy trải nghiệm và giọng tâm tình chứa chan cảm xúc là một Trang Hạ ý thức rất rõ về giá trị của phái mình, là sự khẳng định cái tôi nghệ sĩ dám nghĩ và dám viết. Những người phụ nữ hiện đại thích Trang Hạ phải chăng cũng vì lẽ đó.

3. KẾT LUẬN

Tản văn là thể loại mang cái tôi nghệ sĩ cao được Trang Hạ sử dụng làm phương tiện thể hiện tiếng nói của mình. Lối viết đa giọng điệu, nhưng hấp dẫn nhất vẫn là ở giọng khiêu khích giễu nhại kết hợp với ngôn ngữ mạnh gây sốc làm nên một phong cách Trang Hạ không lẫn vào ai. Phụ nữ yêu mến và say sưa với những câu chuyện chị kể, với những bài học chị chia sẻ. Đồng thời, phụ nữ thích tản văn của chị bởi đọc nó, người ta thấy trong đó không chỉ là sự thấu hiểu mà hơn hết nó cổ vũ cho lối sống mạnh mẽ là phụ nữ trước hết hãy yêu bản thân mình. Cách viết của chị đôi khi người ta thấy cực đoan, vấn đề nào cũng được chị đẩy lên đến đỉnh điểm, mâu thuẫn nào cũng ở mức độ căng thẳng buộc người đọc khi bước vào trang văn của chị phải bút ra khỏi hoàn cảnh để khẳng định giá trị bản thân. Với những gì đã thể hiện trong các bài viết, Trang Hạ đã ghi dấu ấn trong lòng độc giả bởi cá tính của một cây bút đầy gai góc, mạnh mẽ và quyết liệt khi trình bày các quan điểm của mình. Nhà văn tỏ ra sắc sảo trong giọng điệu, ngôn ngữ thể hiện cái tôi dám nghĩ, dám nói và dám làm. Ở Trang Hạ có sự táo bạo đầy chính kiến, tất nhiên quan điểm của chị xét ở một góc độ nào đấy vẫn bị cảm xúc cá nhân chen lấn nhiều. Tản văn của Trang Hạ, cùng những giá trị sống mà chị đem lại cho người phụ nữ rất đáng quý và trân trọng. Tôi, bạn đọc và những người quan tâm đến Trang Hạ, đọc văn chị không chỉ mỉm cười tâm tấu vì nó đúng, không chỉ hiểu thêm cuộc sống muôn màu của phụ nữ mà còn nhận ra những giá trị đích thực của người đàn bà.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Đình Sử (2000), *Dẫn luận thi pháp học*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.
2. Trang Hạ (2012), *Đàn ông không đọc Trang Hạ*, Nxb. Văn học
3. Trang Hạ (2012), *Đàn bà ba mươi*, Nxb. Văn học.
4. Trang Hạ (2012), *Rãnh ngực tiệc đêm*, Nxb. Thời đại.
5. Lê Bá Hán, (2006), *Từ điển thuật ngữ Văn học*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.

WRITING STYLE IN TRANG HẠ'S VIGNETTE

Abstract: *Trang Hạ is one of the contemporary female writers who has a special concern about gender. In her vignette, the role of male and female, man and woman are quite equally. She skillfully uses multi – tone writing style combined with various point of views and comparisons in order to express their individual position. Trang Hạ also allows men and women to have thoroughly conversations, thereby, the value of women and gender problems are recognized and equally evaluated.*

Keywords: *Trang Hạ, writing style, vignette.*